

Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om fastställande av regler om stöd för de strategiska planer som medlemsstaterna ska upprätta inom ramen för den gemensamma jordbrukspolitiken och som finansieras av Europeiska garantifonden för jordbruket (EGFJ) och Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling (Ejflu) samt om upphävande av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1305/2013 och Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1307/2013

(COM(2018) 392 final – 2018/0216 (COD))

om Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om finansiering, förvaltning och övervakning av den gemensamma jordbrukspolitiken och om upphävande av förordning (EU) nr 1306/2013

(COM(2018) 393 final – 2018/0217 (COD))

och om Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordningarna (EU) nr 1308/2013 om upprättande av en samlad marknadsordning för jordbruksprodukter, (EU) nr 1151/2012 om kvalitetsordningar för jordbruksprodukter och livsmedel, (EU) nr 251/2014 om definition, beskrivning, presentation och märkning av, samt skydd av geografiska beteckningar för, aromatiserade vinprodukter, (EU) nr 228/2013 om särskilda åtgärder inom jordbruket till förmån för unionens yttersta randområden och (EU) nr 229/2013 om särskilda åtgärder inom jordbruket till förmån för de mindre Egeiska öarna

(COM(2018) 394 final – 2018/0218 (COD))

(2019/C 62/35)

Föredragande: **John BRYAN**

Remiss	Europaparlamentet, 11.6.2018
	Europeiska unionens råd, 22.6.2018
Rättslig grund	Artiklarna 43.2 och 304 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt
Presidiets beslut	22.5.2018
Ansvarig facksektion	Jordbruk, landsbygdsutveckling och miljö
Antagande av facksektionen	05.10.2018
Antagande vid plenarsessionen	17.10.2018
Plenarsession nr	538
Resultat av omröstningen	201/11/19
(för/emot/nedlagda röster)	

1. Slutsatser och rekommendationer

1.1 En stark gemensam jordbrukspolitik, med en stark budget som baseras på den europeiska modellen för jordbruk och livsmedelsproduktion och som medverkar till att göra EU:s jordbrukspolitik och jordbrukssektor ekonomiskt, socialt och miljömässigt hållbara på basis av högsta möjliga normer och bidrar till att säkerställa en konkurrenskraftig jordbrukssektor, är mycket viktig för EU och samtliga medborgare. Det är mycket viktigt att den gemensamma jordbrukspolitiken (GJP) moderniseras och förenklas inom ramen för denna reform för att den bättre ska tillgodose behoven av en mer hållbar och bärkraftig jordbrukssektor överallt inom EU och för att de nya klimat- och miljöutmaningarna ska kunna hanteras.

1.2 Förslag om att minska den gemensamma jordbrukspolitikens budget kan inte godtas. Bibehållandet av en lämplig finansieringsram för GJP är en förutsättning för att jordbruket i EU ska vara (ekonomiskt, miljömässigt och socialt) hållbart i syfte att bibehålla inkomster och arbetstillfällen och säkerställa produktionen av allmänna nyttigheter på miljöområdet,

vilket ger ett avgörande bidrag till livskraften för landsbygds miljön och stabiliteten för ekonomin som helhet. EESK delar uppfattningen att EU:s budget bör ökas med 1,3 % av BNI för att tillräcklig finansiering ska ges åt GJP och de nya politiska målen och utmaningarna.

1.3 EESK välkomnar den nya subsidiaritetsinriktning som föreslagits för den gemensamma jordbrukspolitiken, där medlemsstaterna får ett större ansvar och en större flexibilitet genom de strategiska planerna inom GJP och den nya resultatbaserade genomförandemodellen. EESK vill dock gärna se till att GJP förblir en stark gemensam politik för samtliga medlemsstater och att den inre marknaden bevaras fullt ut. Det är nödvändigt att upprätthålla den gemensamma jordbrukspolitikens befintliga tvåpelarstruktur med omfattande direktstöd under den första pelaren för att främja jordbruksinkomster och åtgärder för landsbygdsutveckling inom den andra pelaren i syfte att stödja sårbara sektorer, regioner samt social infrastruktur och främja jordbruksföretagens övergång mot ökad hållbarhet och innovation. Den samlade marknadsordningen och en ändamålsenlig inre marknad är också oundgängliga delar.

1.4 Det är positivt att det läggs större tonvikt vid och att det finns en högre ambitionsnivå i förslagen till den gemensamma jordbrukspolitiken i fråga om miljö och klimatförändringar. De specifika målen är tydliga och solida och omfattar viktiga frågor som vatten, luft och mark liksom landskap och biologisk mångfald samt hållbar produktion av högkvalitativa livsmedel. De åtgärder för att uppnå detta som nämns i förordningen måste dock beskrivas betydligt tydligare och konkretiseras. En lämplig budget för den gemensamma jordbrukspolitiken är en förutsättning för att man ska nå dessa mål med lämpliga incitament som utbetalas till jordbrukare.

1.5 40 % av jordbruksutgifterna bör tjäna EU:s klimatmål. EESK välkomnar denna målsättning, men förväntar sig att EU föreskriver en tydligt definierad uppsättning åtgärder för detta.

1.6 EESK anser att åtagandena om förenkling på gårdsnivå måste fullgöras inom ramen för denna reform, såsom utlovats i flera tidigare reformer av den gemensamma jordbrukspolitiken. EESK känner dock oro över att den nya subsidiaritet och villkorlighet som de strategiska planerna inom den gemensamma jordbrukspolitiken innebär för den gemensamma jordbrukspolitikens första och andra pelare och de ytterligare föreskrivna verksamhetskraven och kraven avseende god jordbrukshävd och goda miljöförhållanden kommer att leda till en större, snarare än en mindre, administrativ börda för enskilda jordbrukare.

1.7 Direktstödet inom den gemensamma jordbrukspolitikens första pelare och finansieringen inom den andra pelaren måste skyddas fullt ut för att bärkraftiga och hållbara jordbruk ska kunna säkras. Direktstöd bör endast ges till riktiga jordbrukare och tydliga, objektiva kriterier bör antas på EU-nivå för att man bättre ska kunna definiera vad som avses med begreppet riktiga jordbrukare.

1.8 Det ökade stödet för generationsskifte och unga jordbrukare är något positivt. Denna ökning av stödet behöver åtföljas av kompletterande åtgärder som möjliggör ett verkligt generationsskifte.

1.9 Alla förslag om inre och yttre konvergens, utjämning, nedtrappning och omfördelning måste baseras på objektiva och icke-diskriminerande kriterier och får inte underminera bärkraftiga jordbruksenheter eller undergräva lika konkurrensvillkor och konkurrenskraften bland jordbrukare i EU:s olika regioner.

1.10 Nedsänkningar i stödet inom den gemensamma jordbrukspolitikens andra pelare kan inte godtas, eftersom ett kraftfullt landsbygdsutvecklingsprogram är avgörande för att ge stöd till mer utsatta områden och sektorer och för att åstadkomma en mer balanserad territoriell utveckling.

2. Huvudpunkterna i reformen av den gemensamma jordbrukspolitiken 2021–2027

Inledning

2.1 EESK noterar lagstiftningsförslagen till reformen av den gemensamma jordbrukspolitiken och särskilt den ökade tonvikten och den högre ambitionsnivån i fråga om klimatförändringar och miljö. EESK motsätter sig nedsänkningarna i den gemensamma jordbrukspolitikens budget eftersom en stark budget är nödvändig för en hållbar jordbrukssektor och för att upprätthålla jordbruksinkomsterna. Kommittén noterar ändringarna i fråga om subsidiaritet och anser att åtagandena om förenkling på gårdsnivå faktiskt måste fullgöras.

2.2 EESK avger följande yttrande om lagstiftningsförslagen med en förteckning över utförliga förslag om förändringar och ändringar och begär att förteckningen ska beaktas vid den kommande debatten i Europaparlamentet och rådet.

Den europeiska modellen för jordbruk och livsmedelsproduktion

2.3 En stark gemensam jordbrukspolitik som bidrar till att göra EU:s jordbrukspolitik och jordbrukssektor ekonomiskt, socialt och miljömässigt hållbara är nödvändig för EU i fråga om livsmedelstrygghet och livsmedelssuveränitet och även för att tillgodose den ökade efterfrågan på livsmedel av högre kvalitet från gemenskapens 512 miljoner medborgare ⁽¹⁾. Dessutom måste EU vara aktsam på den globala befolkningsökningen som förväntas nå 9,5 miljarder år 2050, med 3,0 miljarder boende i områden utsatta för vattenstress, vilket kommer att leda till ökad livsmedelsbrist och svält. EESK anser därför att EU måste fokusera på kunskapsöverföring och erfarenhetsutbyte om hur man i andra delar av världen lokalt kan producera mer och bättre livsmedel på ett hållbart sätt.

2.4 Den gemensamma jordbrukspolitiken måste ge resultat för samtliga EU-medborgare och landsbygdssamhällena i fråga om de ursprungliga målen i Romfördraget och måste även bemöta de nya klimat- och utvecklingsutmaningar som fastställts i EU:s åtaganden när det gäller Parisavtalet och FN:s mål för hållbar utveckling.

2.5 EESK anser att den gemensamma jordbrukspolitiken 2021–2027 överallt i EU måste stödja och främja den europeiska modellen för jordbruk och livsmedelsproduktion, som involverar en familjegårdsstruktur samt kooperativ, producentsammanslutningar och andra typer av jordbruk, och livsmedel som produceras till högsta möjliga standard i världen ⁽²⁾. Den nya gemensamma jordbrukspolitiken måste innebära att problemet med låga jordbruksinkomster hanteras på ett bättre sätt och att den allt större inkomstklyftan mellan jordbrukare och löntagare i ekonomin i stort minskas ⁽³⁾. Det går inte att tillämpa EU:s jordbruksmodell på världsmarknadens villkor och till världsmarknadens priser. Den pågående utvecklingen är alltså nu mer än någonsin ett hot mot EU:s jordbruksmodell som därför måste stödjas och främjas genom en stark GJP ⁽⁴⁾.

2.6 Kommittén är medveten om de handelsmässiga fördelarna för jordbrukssektorn, men EU:s jordbrukspolitik måste samtidigt, genom den gemensamma jordbrukspolitiken, säkerställa högsta möjliga standard i fråga om jordbruk, livsmedelsproduktion, miljövård, hälsa och säkerhet samt arbetstagares rättigheter i världen. EESK anser att EU måste ha en mycket mer konsekvent policystrategi när det gäller internationella handelsavtal inom jordbruks- och livsmedelssektorn samt den gemensamma jordbrukspolitiken ⁽⁵⁾. Även om GJP strävar efter att upprätthålla de högsta standarderna så händer det i vissa handelsförhandlingar, t.ex. Mercosur, att EU accepterar import av livsmedel som inte uppfyller EU:s normer för livsmedelssäkerhet och som produceras med lägre miljönormer. Globaliseringen får inte tillåtas medföra negativa konsekvenser för EU:s standarder, marknader och medborgare.

2.6.1 Kommittén noterar med oro de många jordbrukare i Förenade kungariket som röstade för brexit, uppenbarligen på grund av det intrång och den komplexitet som den gemensamma jordbrukspolitiken innebär på fältet. För att förebygga liknande problem i andra medlemsstater, vilket ökar trycket från populistiska och EU-fientliga krafter, uppmanar EESK kommissionen att säkerställa att verkliga och konkreta förenklingsåtgärder på gårdsnivå utgör en central del av förslagen om den gemensamma jordbrukspolitiken för perioden 2021–2027.

2.7 Med tanke på mångfalden inom Europas jordbruk, kulinariska arv och marknadsförutsättningar är kvalitetsdifferentiering ett strategiskt mål och en del av framtiden för det europeiska jordbruket, tillsammans med ansträngningar att förbättra effektivitet och konkurrenskraft. Den gemensamma jordbrukspolitiken bör därför erbjuda olika sätt att främja en kvalitetsstrategi, vilket tidigare har varit fallet. För att uppnå det här målet, bör kvaliteten också understrykas vid framtagandet av strategiska planer inom den gemensamma jordbrukspolitiken.

2.8 Alla föreslagna ändringar av den gemensamma jordbrukspolitiken, också i fråga om subsidiaritet, måste säkerställa att de inte påverkar EU:s inre marknad och att denna fortsätter att vara stark och välfungerande. Det är av yttersta vikt att de nationella strategiska planerna inom den gemensamma jordbrukspolitiken inte stör den inre marknaden.

⁽¹⁾ Eurostat – EU:s befolkning den 1 januari 2017.

⁽²⁾ EESK:s yttrande – *En möjlig omformning av den gemensamma jordbrukspolitiken* (EUT C 288, 31.8.2017, s. 10).

⁽³⁾ Presentation av R. Ramon Sumoy, GD AGRI, enhet C.1, inför EESK:s studiegrupp den 25 juni 2018.

⁽⁴⁾ EUT C 354, 28.12.2010, s. 35.

⁽⁵⁾ EUT C 283, 10.8.2018, s. 69 punkterna 10.2/10.3/10.4.

Behovet av en starkare budget för den gemensamma jordbrukspolitiken

2.9 EESK förkastar förslagen om att minska den gemensamma jordbrukspolitiken budget från 38 % av EU:s budget under perioden 2014–2020 till 28,5 % under perioden 2021–2027, särskilt eftersom den totala EU-budgeten har ökat. Nedskärningarna i den gemensamma jordbrukspolitiken budget är på 3–4 % i löpande priser och på 11–16 % i 2018 års priser (med en inflation på 2 % per år), beroende på vald beräkningsmetod⁽⁶⁾. När det gäller medlen för landsbygdsutveckling är de föreslagna nedskärningarna i 2018 års priser högre än 25 %.

1 000 euro	2014–2020 (EU-28 + EUF)	7*2020 EU-27 + EUF	2014–2020 (EU-27 + EUF)	2021–2027	förändring i % kontra EU-27 2020*7	förändring i % kontra EU-27 2014–2020
FBR (löpande priser)	1 115 919	1 151 866	1 063 101	1 279 408	+ 11	+ 20
% av BNI	1,03	1,14	1,16	1,11		
GJP (löpande priser)	420 015	394 659	391 849	378 920	– 4	– 3
FBR (2018 års priser)	1 136 105	1 107 138	1 082 320	1 134 583	+ 2	+ 5
GJP (2018 års priser)	428 354	379 334	399 608	336 623	– 11	– 16

Källa: Europeiska kommissionens arbetsdokument om en jämförelse av förslagen till den fleråriga budgetramen 2021–2027 med den fleråriga budgetramen 2014–2020.

2.10 EESK anser, liksom Europaparlamentets budgetutskott, att EU:s budget bör ökas till 1,3 % av BNI. Storleken på den andel av EU-budgeten som för närvarande används för finansiering av GJP bör bibehållas. Därigenom skulle GJP-budgeten vara tillräcklig för att kunna uppfylla den gemensamma jordbrukspolitiken mål och ambitioner och hantera övriga stora utmaningar som brexit. Utan en lämpligt finansierad budget för den gemensamma jordbrukspolitiken kan de mål som kommissionen angett i sina lagstiftningsförslag inte uppnås.

2.11 Nedskärningarna i den gemensamma jordbrukspolitiken budget är inte förenliga med jordbrukspolitiken politiska mål som fastställts i artikel 39 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, framför allt följande:

- Att tillförsäkra jordbruksbefolkningen en skälig levnadsstandard, särskilt genom en höjning av den individuella inkomsten för dem som arbetar i jordbruket.
- Att tillförsäkra konsumenterna tillgång till varor till skäliga priser.

EESK motsätter sig starkt minskningarna i finansieringen av den gemensamma jordbrukspolitiken andra pelare (Ejflu) som anges i förslagen, eftersom många medlemsstater, i vilka stödet från den andra pelaren utgör en jämförelsevis större andel av det totala GJP-stödet, skulle drabbas oproportionerligt. Kommittén påpekar dessutom att finansieringen inom den andra pelaren stöder de mer utsatta delarna och områdena samt investeringar, modernisering, lärande, resurseffektivitet och djurskydd i hela den europeiska jordbrukssektorn.

⁽⁶⁾ EU:s arbetsdokument om en jämförelse av förslagen till den fleråriga budgetramen 2021–2027 med den fleråriga budgetramen 2014–2020.

Överföringar mellan pelare och samfinansiering

2.12 EESK känner oro över den stora flexibilitet som medlemsstaterna har fått när det gäller att överföra medel mellan den gemensamma jordbrukspolitikens olika pelare. För att undvika att medlemsstaterna inte fullgör sina skyldigheter i fråga om samfinansiering inom den andra pelaren anser EESK att medlemsstaterna endast bör få utnyttja flexibiliteten att överföra medel mellan pelare om de samfinansierar överföringarna fullt ut. EESK stöder inte idén om att ge medlemsstaterna möjlighet att överföra medel från den andra till den första pelaren ⁽⁷⁾.

Den gemensamma jordbrukspolitikens struktur och nya åtgärder

2.13 I lagstiftningsförslagen bibehålls huvuddragen i den gemensamma jordbrukspolitikens (första pelaren om direktstöd, andra pelaren om landsbygdsutveckling och den gemensamma organisationen av marknaden samt marknadsstödatgärder), vilket är i linje med kommissionsledamot Phil Hogans löfte om att reformen görs i utvecklingssyfte och att det inte rör sig om någon revolution.

2.14 Kommittén välkomnar förslaget i artikel 14 att nu tillhandahålla sammanlagt fyra olika former av frikopplat stöd och även kopplat stöd som ska bidra till att stabilisera inkomsterna:

- "Grundläggande inkomststöd" – viktigt: EESK föreslår att tillägget "för hållbarhet" ska strykas här och infogas i rubriken på artikel 14, eftersom ökad och tillräcklig hållbarhet enbart kan uppnås med hjälp av en verkligt balanserad kombination av alla fyra typer av frikopplat stöd.
- "Kompletterande omfördelningsinkomststöd" – även här bör tillägget "för hållbarhet" strykas och infogas i rubriken.
- "Kompletterande inkomststöd för unga jordbrukare".
- "System för klimatet och miljön".

2.15 Förslagen innehåller nya åtgärder avseende ytterligare villkorlighet i fråga om miljö och klimatförändringar för allt jordbruksstöd (första och andra pelaren) liksom nya subsidiaritetsförslag med en ny genomförandemodell (strategiska planer inom den gemensamma jordbrukspolitikens). Syftet är att medlemsstaterna ska få mycket större ansvar och flexibilitet i fråga om hur de uppfyller specifika mål, hur de tar itu med särskilda problemområden och hur de genomför och tillämpar efterlevnad. Denna förstärkning av subsidiariteten bör inte leda till ökad åternationalisering, men bör i alla händelser medföra en anpassning av de övergripande åtgärderna till de särskilda omständigheterna i varje område.

2.16 EESK välkomnar att man har bibehållit de centrala delarna i den gemensamma jordbrukspolitikens när det gäller utbetalningar inom den första och andra pelaren genom att framhålla vikten av direktstöd för jordbrukare och jordbruksinkomster. Vidare välkomnar EESK det större fokus som läggs på villkorlighet och resultat med avseende på miljö och klimatförändringar.

En högre ambitionsnivå i fråga om miljö- och klimatfrågor

2.17 EESK erinrar om att jordbrukarna redan bidrar till miljö- och klimatskyddet, och noterar det faktum att man lägger större tonvikt vid och har en högre ambitionsnivå när det gäller miljö och klimatförändringar i förslagen och att man har anpassat sig till EU:s åtaganden inom ramen för Parisavtalet och målen för hållbar utveckling. EESK påpekar dock att uppnåendet av dessa ambitiösa mål inte bör hämma sektorns konkurrenskraft och att det krävs att den gemensamma jordbrukspolitikens förses med en tillräcklig budget.

2.18 Samhället kräver att livsmedelsproduktionen och jordbruket är miljömässigt hållbara, och den gemensamma jordbrukspolitikens måste moderniseras och inriktas på att tillgodose dessa krav. Hållbarhet omfattar tre oskiljaktiga aspekter, den ekonomiska, den sociala och den miljömässiga. Alla tre är lika viktiga. Den nya gemensamma jordbrukspolitikens kräver att man uppnår resultat i fråga om miljöhänsyn och klimatåtgärder. EESK gläder sig över att ett av de tre allmänna målen i förslagen är att "[s]tödja miljövård och klimatåtgärder och bidra till unionens miljö- och klimatrelaterade mål" ⁽⁸⁾. Dessa åtgärder måste understödjas av en tillräcklig budget för att undvika att familj jordbrukens övergripande lönsamhet äventyras.

⁽⁷⁾ EUT C 283, 10.8.2018, s. 69, punkt 7.13.

⁽⁸⁾ COM(2018) 392 final, artikel 5 – Allmänna mål, s. 41.

2.19 EESK gläder sig över att tre av de nio specifika målen i förslagen handlar om att förbättra miljön och klimatet. Mer specifikt handlar dessa förslag om följande:

- Att bidra till begränsning av och anpassning till klimatförändringar samt hållbar energi.
- Att främja hållbar utveckling och effektiv förvaltning av naturresurser som vatten, mark och luft.
- Att bidra till att skydda den biologiska mångfalden, stärka ekosystemtjänster samt bevara livsmiljöer och landskap.
- Det är viktigt att de relevanta åtgärderna och programmen inom systemen för klimatet och miljön understöds av en incitamentskomponent som skulle främja upptaget bland jordbrukare och sända en stark signal till allmänheten.

2.20 Tanken med den nya strategi för hela den gemensamma jordbrukspolitiken som kommer att ingå i medlemsstaternas strategiska planer är att den ska omfatta interventioner och villkorlighet inom den gemensamma jordbrukspolitiken såväl första som andra pelare. Den nya stärkta villkorligheten innebär ytterligare förslag om tvärvillkor och miljöanpassning vilka omfattar följande:

- Begränsning av klimatförändringar såsom bevarande av permanent gräsmark, tillräckligt skydd av våt- och torvmark och förbud mot bränning av stubbåkrar.
- Skydd av vatten genom genomförande av unionens åtgärder på vattenpolitikens område, kontroll över fosfatföroreningar, nitratdirektivet och upprättande av buffertremsor längs vattendrag samt användning av verktyget för hantering av näringsämnen för ett hållbart jordbruk (gödslingsplaner).
- Markskydd och markkvalitet, med inriktning på jordbearbetning för att minska risken för markförsämring, ingen barmark under de mest sårbara perioderna och växelbruk.

2.21 När det gäller biologisk mångfald och landskap innehåller förslagen om villkorlighet närmare bestämmelser om bevarande av vilda fåglar, livsmiljöer samt vilda djur och växter: minsta jordbruksareal som avsatts för icke-produktiva element eller områden, bibehållande av landskapselement, förbud mot att klippa häckar och träd under fåglarnas häcknings- och uppfödningssperiod samt åtgärder för att undvika invasiva arter (GAEC 9), upprättande av buffertremsor längs vattendrag (GAEC 4), eller växelbruk (GAEC 8). EESK föreslår dock att EU ska ange tydliga kvantitativa krav i anknytning till dessa normer för god jordbrukshävd och goda miljöförhållanden, vilka ska vara bindande för medlemsstaterna.

2.22 EESK välkomnar kravet på att medlemsstaterna måste spendera minst 30 % av Ejflu-budgeten på interventioner som direkt avser miljön och klimatförändringarna och att 40 % av den totala budgeten (EGFJ och Ejflu) måste vara av relevans för klimatförändringarna.

2.23 40 % av jordbruksutgifterna bör tjäna EU:s klimatmål. EESK välkomnar denna målsättning, men förväntar sig att EU föreskriver en tydligt definierad uppsättning åtgärder för detta.

2.24 EESK påpekar att det är ytterst viktigt att miljö- och klimatinterventioner som bidrar till resiliens och långsiktig lönsamhet för jordbruk och till bevarande av arbetstillfällen prioriteras i medlemsstaternas strategiska planer och att genomförandet är inriktat på att uppnå målen.

Subsidiaritet – strategiska planer inom den gemensamma jordbrukspolitiken och en ny genomförandemodell

2.25 EESK stöder idén om att den gemensamma jordbrukspolitiken politiska inriktning ska flyttas från efterlevnad till prestation och att medlemsstaterna ska ges större flexibilitet och ansvar genom subsidiaritet inom ramen för den nya genomförandemodellen och de strategiska planerna inom den gemensamma jordbrukspolitiken.

2.26 EESK vill dock gärna säkerställa att den gemensamma jordbrukspolitiken förblir en gemensam politik för samtliga medlemsstater och att den inre marknaden bevaras fullt ut. De strategiska planerna inom den gemensamma jordbrukspolitiken får inte innebära att medlemsstaterna kan åternationalisera marknader eller hindra eller begränsa den sunda konkurrensen på den gemensamma marknaden. Genomförandet av dessa strategiska planer får inte under några omständigheter ses som ett steg i riktning mot samfinansiering av hela den gemensamma jordbrukspolitiken.

2.27 Det är ytterst viktigt att lika spelregler bevaras i fråga om genomförandet på gårdsnivå, framför allt när det gäller tvärvillkor samt god jordbrukshävd och goda miljöförhållanden. Medlemsstaterna och regionerna måste hindras från att införa versioner av genomförandeplaner som innebär överreglering eller är alltför mjuka.

2.28 EESK välkomnar det krav i de strategiska planerna inom den gemensamma jordbrukspolitiken som innebär att medlemsstaterna får ge ett större bidrag till uppnåendet av de fastställda specifika miljö- och klimatmålen. Jordbrukare bör kunna välja mellan en rad åtgärder för att möjliggöra en bättre anpassning till sina specifika omständigheter (växelbruk är till exempel inte möjligt på risfält, och inte heller vid odling av fleråriga eller permanenta grödor).

2.29 Förslaget om att medlemsstaterna ska utarbeta och inge strategiska planer inom den gemensamma jordbrukspolitiken för såväl den första som den andra pelaren kommer att innebära ett system som är mer komplicerat än det nuvarande. Detta krav får inte medföra att genomförandet försenas och får inte under några omständigheter innebära någon fördröjning av direktstödet till jordbrukarna, vilket ska tillhandahållas på ett effektivt sätt och i tid. Man bör involvera regionerna och utnyttja deras expertis på bästa sätt.

2.30 EESK föreslår att följande frågor tas upp i de strategiska planerna inom den gemensamma jordbrukspolitiken på medlemsstatsnivå, utöver huvuddelarna i förslagen:

- Hur en medlemsstat ska hantera en landspecifik fråga i landet, till exempel nedläggning av jordbruksmark/ökenspridning i delar av södra Europa, vattenkvalitet/nitrater i delar av nordvästra Europa, och förlust av biologisk mångfald Europa.
- En nationell plan för förenkling på gårdsnivå.
- En genomförandeplan och sista utbetalningsdatum för allt stöd inom jordbrukspolitiken.
- Ett belöningssystem för goda miljö- och klimatomfattiga resultat.
- Nationella resultat- och genomförandemål.

Förenkling och villkorlighet

2.31 EESK ger sitt starka stöd till förenkling och begär att det politiska åtagandet i detta avseende måste fullgöras på gårdsnivå inom ramen för de nya förslagen om den gemensamma jordbrukspolitiken. Vi medger att det finns positiva inslag, men det föreslagna funktionssättet för den nya genomförandemodellen, den utökade villkorligheten, införandet av indikatorer i pelare I och skyldigheten att utarbeta detaljerade strategiska planer inom den gemensamma jordbrukspolitiken är särskilt oroande och står i strid med verklig förenkling.

2.32 Trots de positiva åtgärderna i fråga om förenkling i omnibusförordningen, förlängningen av systemet med gula kort och införandet av satellitteknik för kontroll av jordbruksarealer innehåller förslagen om den gemensamma jordbrukspolitiken dock fortfarande många detaljerade krav som medför en stor administrativ börda för enskilda jordbrukare, varav de allra flesta är egenföretagare som står under ett enormt inkomsttryck.

2.33 EESK är oroad över att det finns en motsägelse mellan förenkling och subsidiaritet i tillvägagångssättet i kommissionens förslag. Å ena sidan förespråkar kommissionen förenkling medan å andra sidan de nya förslagen om genomförandemodellen och de strategiska planerna inom den gemensamma jordbrukspolitiken vilka nu omfattar såväl den första som den andra pelaren, samt de tillkommande och mer utförliga föreskrivna verksamhetskraven och normerna för god jordbrukshävd och goda miljöförhållanden (bilaga III)⁽⁹⁾ på gårdsnivå kommer att göra policyn mer komplicerad och byråkratisk att genomföra både på medlemsstatsnivå och på gårdsnivå. De olika undantagskategorier som fastställts inom miljöanpassningssystemet för perioden 2014–2020 bör överföras till villkorlighetsreglerna för tiden efter 2020.

2.34 För att åstadkomma verklig förenkling på gårdsnivå och samtidigt upprätthålla fullständiga och adekvata kontroller måste man minska den administrativa omfattningen och bördan för jordbrukarna. Det nuvarande genomförandesystemet för den gemensamma jordbrukspolitiken bygger på detaljerade krav på EU-nivå och strikta kontroller, sanktioner och revisionssystem⁽¹⁰⁾. Det borde ske en fullständig granskning och omformning av kontrollsystemet på gårdsnivå: ökad användning av teknik, satellitinspektioner och fjärravkänning, ökad tolerans och fler inspektioner kan inte tillåtas fördröja betalningar⁽¹¹⁾. Med hänsyn till den ökade användningen av fjärravkänning bör de övervakningsansvariga myndigheterna även ansvara för en korrekt kartläggning av den stödberättigande arealen.

⁽⁹⁾ COM(2018) 392 final, bilaga III – Regler om villkor i enlighet med artikel 11.

⁽¹⁰⁾ COM(2018) 392 final, s. 3.

⁽¹¹⁾ EUT C 283, 10.8.2018, s. 69, punkterna 1.9/6.4.

2.35 Tanken med det nuvarande kontroll- och sanktionssystemet är att upptäcka och straffa i stället för att rätta till och förbättra. EESK föreslår att det ska finnas en rätt att göra rättelser samt en avräkningsmodell som införs på gårdsnivå vilken skulle låta jordbrukare korrigera oavsiktliga förseelser utan sanktioner.

2.36 Det finns ett stort behov av förenkling och mindre byråkrati på EU- och medlemsstatsnivå när det gäller program inom den gemensamma jordbrukspolitikens andra pelare ⁽¹²⁾.

2.37 Det bör ställas krav på medlemsstaterna att de i sina strategiska planer tar med ett särskilt avsnitt om förenkling, där de anger hur den administrativa bördan för jordbrukarna kan minskas samt på vilket sätt detta skiljer sig från det nuvarande systemet.

Generationsskifte

2.38 EESK välkomnar det ökade fokus som satts på generationsskifte och de ytterligare stödåtgärder som föreslagits för unga jordbrukare som behöver enklare tillgång till land, utbildning och finansiering. Det är viktigt att tillhandahålla incitament för jordbrukare som går i pension och överlåter sina jordbruk till en ung jordbrukare.

3. Särskilda förslag från EESK

Riktiga jordbrukare

3.1 EESK ger sitt fulla stöd till målet att direktstöd enbart ska gå till riktiga jordbrukare. Markägande bör i sig inte innebära att personer uppfyller kraven för direktstöd, om de inte brukar marken. Situationen måste dock erkännas, eftersom den påverkar praktiskt taget alla lantbruk i EU.

3.2 Det är EESK:s åsikt att viktiga definitioner som riktiga jordbrukare och kvalificeringskriterier måste fastställas på ett tydligt, robust och enhetligt sätt på EU-nivå för att skapa lika villkor och förhindra konkurrensfördelar/-nackdelar samt förhindra att gemensamma regler försvagas.

3.3 Utöver att enligt förslaget undersöka inkomstprövning och arbetskraftsinsats på jordbruket bör definitionen av en riktig jordbrukare utökas till att omfatta objektiva och icke-diskriminerande kriterier som bland annat inkomst, tillgångar, tidsinsats, output och utbildningskriterier. I linje med den senaste tidens ändringar i omnibusförordningen skulle medlemsstaterna kunna behålla flexibiliteten för att bättre rikta stödberättigandet. Det bör således vara möjligt att utforma en gemensam ram samtidigt som man lämnar utrymme för att anpassa definitionen till de verkliga behoven och förhållandena i medlemsstaterna.

Unga jordbrukare

3.4 EESK föreslår att definitionen av en ung jordbrukare granskas för att se till att betalningar enbart går till riktiga unga jordbrukare. Stöd för införlivande av nykomlingar ska vara en prioritetåtgärd i pelare II.

Allmänna mål

3.5 EESK vill understryka att man inte kan uppnå de allmänna målen med ett smart, motståndskraftigt och diversifierat jordbruk, livsmedelstrygghet, miljövard och klimatåtgärder samt förbättra den socioekonomiska strukturen i landsbygdsområden utan att först ha en hållbar jordbrukssektor. Att uppnå en ekonomiskt hållbar jordbrukssektor måste vara ett allmänt mål för den gemensamma jordbrukspolitikens.

Särskilda mål

3.6 EESK ger sitt fulla stöd till de nio särskilda mål för den gemensamma jordbrukspolitikens som anges i lagstiftningsförslagen. EESK föreslår dock att avsnitt 6 ska innefatta det nya målet att undvika nedläggning av jordbruksmark och skydda jordbruksmark mot övertagande. Dessutom anser EESK att en balanserad territoriell utveckling ska vara en del av de särskilda målen. EESK skulle också vilja se att mål 6.1 b om att "öka konkurrenskraften" omformuleras på ett mer inkluderande sätt till "öka jordbruksföretagens livskraft på de lokala, nationella eller internationella marknaderna". EESK rekommenderar dessutom att man ska betona målet om att främja social delaktighet och fastställa utbyggnaden av social infrastruktur som ett särskilt mål.

⁽¹²⁾ Programmen inom den gemensamma jordbrukspolitikens andra pelare – Efterhandsutvärdering av landsbygdsutvecklingsprogram 2007–2013.

Indikatorer

3.7 EESK anser att förslaget om införande av indikatorer för att mäta uppnåendet av de mål som angetts med kvantifierade delmål och mål på grundval av utförliga kriterier enligt bilaga I⁽¹³⁾ bör gälla enbart på nationell nivå och inte får öka den byråkratiska bördan för jordbrukare. De nya indikatorerna för den gemensamma jordbrukspolitiken måste vara enkla, realistiska, lätta att kvantifiera, kontrollerbara och tillämpliga på lokala förhållanden. De bör vara direkt kopplade till de fastställda målen för den gemensamma jordbrukspolitiken.

God jordbrukshävd och goda miljöförhållanden

3.8 EESK föreslår att en lägsta och högsta beläggningsgrad för betesmark bör övervägas när det gäller bevarande av mark inom ramen för god jordbrukshävd och goda miljöförhållanden.

Jordbruksrådgivningstjänster

3.9 Stöd och vidare utveckling av AKIS, inklusive rådgivningstjänster, kunskapsutbyten och yrkesutbildning, är viktigt för att hjälpa jordbrukare att ta till sig innovationer och nya tekniker som i sin tur kommer att hjälpa dem att öka sin konkurrenskraft och hållbarhet. Alla EU-initiativ avseende rådgivningstjänster, innovationssystem måste bygga på befintliga sådana på medlemsstatlig nivå och fokusera på att leverera mervärde. Eftersom den gemensamma jordbrukspolitiken budget är ansträngd bör det klargöras i lagstiftningsförslagen att direktstöd från den första pelaren inte får läcka till andra yrkesutövare än jordbrukare.

Direktstöd

3.10 EESK är fullt medvetet om och stöder den grundläggande betydelse som direktstöd från den gemensamma jordbrukspolitiken första pelare har för jordbruksinkomsterna. I detta avseende anser EESK att stöd inom den första pelaren måste skyddas fullt ut och att eventuella justeringar av det nya grundläggande inkomststödet måste vara så minimala som möjligt.

Införande av tak och lägre stöd

3.11 Kommissionen föreskriver två olika former av direktstöd i sitt förslag, närmare bestämt fyra olika icke-kopplade direktstöd och diverse kopplade direktstöd.

3.12 Angående det icke-kopplade stödet har EESK tydliggjort följande i sina yttranden: "Taket för direktstödet inom den första pelaren bör läggas på en rättvis och rimlig nivå för enskilda jordbrukare (t.ex. på en nivå som motsvarar inkomsten för en kvalificerad arbetstagare). Justeringar bör vara möjliga och hänsyn bör tas till partnerskap, kooperativ, bolag och antalet anställda som måste försäkras."⁽¹⁴⁾

3.13 Kommittén rekommenderade även att taket inte skulle tillämpas på direktstöd som belönar offentliga tjänster, framför allt inte direktstöd på området miljö och klimat, för vilka vi efterlyste en tydlig incitamentskomponent.

3.14 Kommittén förespråkade också ett högre betesbidrag.

3.15 EESK välkomnar i princip att löner inbegrips (i enlighet med artikel 15.2 a och b, men anser inte att det är lämpligt att dessa ska räknas till 100 %. Det är inte rimligt att offentliga budgetar fullt ut ska finansiera löner och tillhörande skatter för en viss yrkesgrupp eller att till och med oavlönat arbetet kan tillgodoräknas i sin helhet. En högsta avräkningssats på mindre än 100 % måste utformas av EU.

Konvergens i betalningarna

3.16 EESK stöder förslagen om extern konvergens för den fortsatta harmoniseringen mellan medlemsstaterna av nivån på direktstödet. Förslaget har som syfte att minska den befintliga skillnaden i fråga om den nuvarande genomsnittsnivån för direktstöd i medlemsstaterna med 50 % och i fråga om EU-genomsnittet för direktstöd med 90 % från 2021 till 2027. Med en tillräcklig GJP-budget skulle kommissionens förslag kunna vara ännu mer ambitiösa, och då framför allt beträffande de medlemsstater som har den lägsta stödnivån. Kommittén anser att direktstödet vid utgången av nästa budgetperiod bör ligga på minst 85 % av genomsnittet i EU.

⁽¹³⁾ COM(2018) 392 final, bilaga I – Indikatorer för effekt, resultat och output i enlighet med artikel 7.

⁽¹⁴⁾ EUT C 288, 31.8.2017, s. 10 och EUT C 283, 10.8.2018, s. 69.

3.17 Utjämning av stödrätter är en mycket hård metod där ingen hänsyn tas till några objektiva kriterier som de investeringar som har gjorts inom jordbruket, typen av jordbrukssystem, inkomstnivå, arbetskraftsbehov, jordbrukets framtida bärkraft och jordbrukets eventuella beroende av direktstöd samt jordbrukarens åtagande.

3.18 För att jordbrukarna ska få utnyttja den interna konvergensen för att de minsta stödrätterna ska ökas till 75 % av genomsnittet senast 2026 bör de vara tvungna att uppfylla vissa objektiva kriterier.

Nationell reserv

3.19 EESK stöder idén om en nationell reserv för unga nya jordbrukare och förstagångsjordbrukare. Kriteriet för att få anslag från den nationella reserven bör dock vara sådant att stödrätterna inte missbrukas och att de endast tilldelas till riktiga jordbrukare på grundval av tydliga objektiva kriterier, såsom ålder, inkomst, utbildning, nedlagd tid och output.

3.20 Dessutom bör det ställas som krav att alla stödrätter som tilldelas från den nationella reserven ska aktiveras och användas av mottagaren under en minimiperiod som fastställs av medlemsstaten. Vidare bör mottagarna från den nationella reserven inte kunna sälja stödrätter som tilldelats före denna tioårsperiod.

Kompletterande omfördelningsinkomststöd

3.21 Omfördelningsinkomststödet har gett mycket goda resultat i vissa länder. I andra sammanhang riskerar det dock att leda till en ytterligare minskning av direktstöden till och inkomsterna för de jordbrukare som är mest beroende av direktstöd för sin inkomst, varav många är jordbrukare på heltid. Det kommer dessutom att innebära en överföring av stöd till deltidjordbrukare och jordbrukare som är mindre beroende av direktstöd för sin sammantagna inkomst.

3.22 I förslagen betonas vikten av direktstöd för jordbruksinkomster och vidare klargörs det att en tillräcklig stödnivå som ger tillräckliga jordbruksinkomster är grundläggande för att säkerställa livsmedelsförsörjningen, ambitionerna för miljö och klimat samt en levande landsbygd. EESK framhåller dock också att det är uppenbart att alla alternativ som innebär en omfördelning av direktstödet till jordbruk och regioner med lägre produktivitet kommer att leda till en minskning av EU:s konkurrenskraft⁽¹⁵⁾ på kort sikt på de internationella marknaderna, men bättre motsvarar konsumenternas och medborgarnas förväntningar på att den gemensamma jordbrukspolitiken i större utsträckning ska inriktas på att tillfredsställa den inre marknadens behov.

3.23 EESK anser att det kompletterande omfördelningsinkomststödet, om det tillämpas, enbart bör finansieras via medel utan tak och, i syfte att minska de utbredda befintliga ojämlikheterna inom sektorn, att det bör avse och rikta sig till jordbrukare som i huvudsak är beroende av jordbruksverksamhet för sin inkomst.

Kompletterande inkomststöd för unga jordbrukare

3.24 EESK stöder förslaget om ett kompletterande inkomststöd för unga jordbrukare. För att detta inte ska vara till nackdel för riktiga jordbrukare kommer man att behöva inrätta lämpliga mekanismer som förebygger att man tilldelar ekonomiska anslag som inte är inriktade på egentlig jordbruksverksamhet.

Frivilligt system för klimatet och miljön (miljösystem)

3.25 EESK noterar introduktionen av ett frivilligt miljösystem för klimatet och miljön på gårdsnivå under den första pelaren. Det är dock viktigt att det föreslagna miljösystemet under den första pelaren inte bör avskräcka eller hindra jordbrukare från att tillämpa och delta i miljö- och klimatsystem under den andra pelaren.

3.26 Man bör se till att tillåta stöd för betesmarker för djuruppfödning med en lägsta och högsta beläggningsgrad inom ramen för den här åtgärden. Dessutom bör man se till att möjliggöra djurskyddsstöd per djur inom ramen för denna åtgärd, vilket för närvarande är fallet i denna typ av system.

⁽¹⁵⁾ COM(2018) 392 final, s. 7.

Kopplat stöd

3.27 Kopplat stöd har en viktig roll när det gäller att skydda känsliga sektorer och sårbara områden. Genom kopplat stöd kan man ge viktigt riktat stöd och direktstöd på högre nivå till låginkomstsektorer såsom omfattande diuppfödning av kor och får, proteinrika grödor eller djuruppfödning i bergiga regioner där det är viktigt för ekosystemets balans att djuren finns kvar. Alternativet med kopplat stöd bör generellt förbli begränsat, men finnas tillgängligt för att förhindra nedläggning av jordbruksmark samt främja och uppmuntra betesbruk ⁽¹⁶⁾.

Landsbygdsutveckling

3.28 EESK stöder EU:s åtta övergripande interventionstyper inom området för landsbygdsutveckling. Liksom tidigare nämnts motsätter sig EESK alla nedskärningar i finansieringen inom den andra pelaren, eftersom de slår oproportionerligt hårt mot en del av medlemsstaterna och låter tvivel uppstå kring en intelligent, hållbar och konkurrenskraftig utveckling av jordbruket.

3.29 EESK anser att det, i linje med dagens gemensamma jordbrukspolitik, bör föreskrivas särskilda djurskyddsinterventioner inom landsbygdsutvecklingsprogrammen och att detta bör ingå i en av de övergripande interventions typerna.

3.30 EESK föreslår att en större del av stödet avsätts för transaktionskostnader eller stimulansåtgärder för att öka jordbrukarnas deltagande- och utnyttjandegrad.

3.31 EESK anser att miljö- och klimatåtaganden samt andra förvaltningsåtaganden bör löpa längre än i sju år, under förutsättning att finansieringen av dessa åtaganden också garanteras i enlighet härmed.

3.32 EESK anser att stöd till områden med naturliga begränsningar ⁽¹⁷⁾ bör vara obligatoriskt för sådana områden för att förhindra nedläggning av jordbruksmark i medlemsstaterna. Dessutom bör det föreskrivas en lägsta och högsta beläggningsgrad och under hur lång tid djuren bör vara på bete. Stöd till områden med naturliga begränsningar bör kunna uppfylla kraven för miljöutgifter inom den andra pelaren.

3.33 Enligt förslagen om fysiska eller andra områdesspecifika begränsningar är det viktigt att principen om inga begränsningar utan ersättning fastställs. För att ändra praxis är det mycket viktigt att ersättningen beräknas utifrån hela förlusten och att vederbörliga incitament betalas ut.

3.34 EESK är för en positiv förteckning över investeringsförslag i stället för en negativ förteckning.

3.35 EESK anser att de föreslagna riskhanteringsverktygen bör vara frivilliga i stället för obligatoriska på medlemsstatsnivå. EESK:s allmänna uppfattning är att det bästa skyddet mot inkomstvolatilitet är solida direktstöd inom den första pelaren och att sådana stöd inte på något sätt bör undergrävas för att överföra medel till försäkringssystem eller gemensamma fonder. Dessutom föreslår EESK att allt riskhanteringsstöd bör vara sektorsspecifikt.

3.36 EESK välkomnar den nya flexibiliteten och de olika stödarrangemangen i de finansiella instrumenten.

Krisreserven

3.37 EESK erkänner behovet av en effektiv och tillräckligt finansierad permanent krisreservfond. EESK föreslår att finansieringen av krisreserven ska komma från en ny utgiftspost utanför GJP-budgeten och att den därmed inte kan innefatta någon minskning av direktstödet till jordbrukare. Enligt den nuvarande GJP-lagstiftningen måste oanvända medel från krisreserven för 2020 återbetalas till jordbrukare under 2021.

Den gemensamma organisationen av marknaden

3.38 Lagstiftningsförslagen innebär i stort sett inga ändringar av den gemensamma organisationen av marknaden, som inbegriper ett säkerhetsnät med offentlig intervention och privat lagring samt exceptionella åtgärder. Dessutom innebär den gemensamma organisationen av marknaden handelsnormer och regler för samarbete mellan jordbrukare. EESK anser att kommissionen bör överväga att ytterligare förstärka marknadsregleringen för att öka inkomsterna.

⁽¹⁶⁾ The Policy Roadmap for the EU Sheep meat Sector – Recommendations from the EU Sheep Meat Forum (ung. en politisk färdplan för EU:s fårköttsektor) – rekommendationer från EU Sheep Meat Forum, med John Bryan som ordförande.

⁽¹⁷⁾ Områden med naturliga eller andra särskilda begränsningar.

3.39 EESK anser att referenspriserna bör omprövas och fastställas på nytt i förslagen med beaktande av produktionskostnadernas utveckling och att mer praktiska nivåer för införandet av marknadsstöd bör fastställas, för att mer realistiskt och värdefullt marknadsstöd ska ges när så behövs. Kommissionen bör fokusera på instrumenten för marknadsstyrning och i synnerhet förebygga fluktuerande priser på jordbruksprodukter, eftersom dessa utgör jordbrukarnas främsta inkomstkälla.

Betalningar

3.40 EESK föreslår att förhandsutbetalningarna från och med den 16 oktober varje år ska ökas till 80 % (för närvarande ligger de på 50 % men vanligtvis medges utbetalningar på 70 %) för direktstöd och till 90 % (för närvarande 75 % men vanligtvis medges 85 %) inom ramen för landsbygdsutveckling.

Tidsplaneringen

3.41 Tidsplaneringen i överenskommelsen om den fleråriga budgetramen och förslagen till den nya gemensamma jordbrukspolitikens är oklar, framför allt när det gäller nästa Europaparlamentsval. I reformförslaget införs flera nya inslag, såsom den strategiska planen, som utgör ett grundläggande inslag i reformen som inte kommer att vara enkelt att genomföra för de nationella förvaltningarna, och en ny struktur för den gemensamma jordbrukspolitikens som medför vissa skyldigheter för jordbrukarna (ny stärkt villkorlighet, iakttagande av indikatorerna i den strategiska planen osv.) som kräver en viss tid innan de kan omsättas och genomföras av jordbrukarna. EESK rekommenderar ett tidigt avtal om FBR före valet till Europaparlamentet i maj 2019 och ett avtal i god tid om framtiden för GJP så att jordbrukare och jordbrukssektorn kan planera för framtiden med säkerhet. En riktig övergångsperiod som baseras på det nuvarande stödsystemet måste därför antas i god tid för samtliga perioder efter 2020 innan de nya arrangemangen träder i kraft.

Livsmedelskedjan

3.42 EESK upprepar sin begäran om att en heltäckande livsmedelspolitik tas fram inom EU⁽¹⁸⁾. EESK välkomnar i synnerhet att kommissionen har understrukit den viktiga roll som GJP har när det gäller att främja hälsosammare matvanor och göra hälsosamma livsmedelsprodukter som frukt och grönsaker tillgängliga för EU-medborgare. Konkreta förslag och rekommendationer om det här kommer att läggas fram i ett initiativyttrande som håller på att utarbetas. EESK välkomnar förslagen om att stärka jordbrukarnas ställning i livsmedelskedjan. Ökad öppenhet i fråga om marknadspriser krävs på samtliga nivåer, från konsumenträttsnivå till primärproducentnivå. Dessutom bör större incitament och stöd ges till producentorganisationerna.

Bryssel den 17 oktober 2018.

Luca JAHIER
Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs
ordförande

⁽¹⁸⁾ EUT C 129, 11.4.2018, s. 18.